

تاریخ شفاهس مجلس

علی ططری

«تاریخ‌نگاری شفاهی» به عنوان روشی نوین در عرصه جمع‌آوری، نگهداری و ساماندهی منابع شفاهی در ایران هنوز نهادینه نشده است. در واقع، ثبت تاریخ شفاهی، یکی از ابزارهای نوپا و در عین حال مهم جمع‌آوری، حفظ و نگهداری اطلاعات، به ویژه از راه مصاحبه‌های صوتی و تصویری به شمار می‌آید که نه تنها در پژوهش‌های تاریخی، بلکه در تحقیقات اجتماعی، سیاسی، اقتصادی و ... مورد استفاده پژوهشگران قرار می‌گیرد و امروز به عنوان یکی از مهم‌ترین منابع پژوهشی مورد پذیرش و استناد پژوهشگران تاریخ قرار گرفته است. بنابراین، انتشار منابع و مآخذ کاربردی در این حوزه از اهمیت بسیاری برخوردار است و در نتیجه، انتشار هر گونه جزوه، مقاله و کتاب در رابطه با «تاریخ شفاهی»، می‌تواند بسیار مفید به فایده واقع شود.

با این مقدمه وجود تاریخ شفاهی آن وقت قابل استفاده قرار می‌گیرد که با حفظ اسناد مربوطه و اطلاع‌رسانی از وجود آن، به آسانی در دسترس پژوهشگران باشد. در همین راستا، سال‌ها پیش، نگارنده این سطور نیاز وجود واحدی تحت عنوان «واحد تاریخ شفاهی مجلس شورای اسلامی» را دریافت و ضمن بیان ضرورت‌ها، ایجاد آن را به رؤسای محترم پیشین کتابخانه پیشنهاد نمود.

اما متأسفانه این امر تا سال ۱۳۸۷، هنگام تصدی جناب آقای دکتر جعفریان به عنوان ریاست کتابخانه، موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی محقق نگردید. پس، به دلیل آشنایی و درک اهمیت موضوع از سوی ایشان، طرح تأسیس واحد تاریخ

شفاهی مورد حمایت و عنایت قرار گرفت و در آذر ۱۳۸۷ با رهنمودهای ایشان و با همکاری مجموعه کارشناسی مرکز اسناد کتابخانه، آئین‌نامه‌ای علمی و کارآمد جهت واحد مذکور تدوین و نهایی گردید. این واحد به صورت عملی از بهمن ۱۳۸۷ یعنی مصادف با سی‌امین سال تأسیس انقلاب اسلامی فعالیت خود را آغاز نمود و نخستین مصاحبه از دکتر حسن رهاورد، اهداکننده اسناد و منابعی از تاریخ

معاصر کشور به عمل آمد. گفتنی است که این مصاحبه بر اساس فرازی از آئین‌نامه واحد تاریخ شفاهی انجام شد که به این واحد اجازه می‌داد علاوه بر نمایندگان مجلس شورای ملی و اسلامی، مجلس خبرگان و کلیه کارکنان مجلس، از اهداکنندگان کتاب، نسخ خطی و اسناد نیز جهت ثبت و انتشار، مصاحبه به عمل آورد.

بدین ترتیب، نام دکتر رهاورد که نخستین دستیار علمی علامه دهخدا و از ادیبان و مترجمان صاحب‌نام تاریخ معاصر کشورمان به شمار می‌آید و با اغلب مشاهیر سیاسی، علمی و ادبی زمان خود ارتباط و معاشرت داشته است، به عنوان نخستین مصاحبه‌شونده، در دفتر واحد تاریخ شفاهی مرکز اسناد کتابخانه مجلس شورای اسلامی ثبت گردید.

سپس در آغازین روزهای سال ۱۳۸۸ واحد تاریخ شفاهی با جدیت بیشتری کار خود را پی گرفت و بنا بر برنامه‌ریزی مدون از پیش تعیین شده، در نخستین روزهای سال جاری با یکی از نمایندگان نخستین دوره مجلس خبرگان قانون اساسی مصاحبه‌ای را آغاز کرد و پس از آن طبق ضرورت تاریخی که به نظر می‌رسید، ثبت خاطرات اعضای یکی از مؤثرترین گروه‌های پیش از انقلاب تحت عنوان «سازمان فجر اسلام» را در دستور کار خود قرار داد و این امر در نوع خود بی‌نظیر و قابل توجه بود، زیرا اکثر سران گروه مذکور با گذشت سی سال از پیروزی انقلاب اسلامی هنوز در هیچ‌یک از مراکز اسنادی مصاحبه نکرده بودند. نگارنده این سطور که وظیفه مصاحبه‌های مذکور را بر عهده دارد، مهم‌ترین هدف خود را از تأسیس و تداوم فعالیت واحد تاریخ شفاهی مجلس، ثبت خاطرات منتشرنشده نمایندگان، کارمندان، مدیران و... مجلس و به نحوی گامی مؤثر در جهت تولید سند برای آیندگان می‌داند که انشاءالله از این شماره مجله «پیام بهارستان» بخشی به این واحد تاریخ شفاهی اختصاص خواهد یافت که امیدواریم مورد توجه خوانندگان گرامی قرار گیرد.